

Posudek oponenta habilitační práce

Univerzita Karlova	
Fakulta	Pedagogická
Obor řízení	Pedagogika
Uchazeč	<i>PhDr. Jana Stará, Ph.D.</i>
Pracoviště uchazeče	katedra preprimární a primární pedagogiky Pedagogické fakulty UK
Habilitační práce (název)	<i>Práce učitele s učebnicemi</i>
Oponent	doc. PaedDr. Ivana BRTNOVÁ ČEPIČKOVÁ, Ph.D.
Pracoviště oponenta	Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem

Text posudku

a. Aktuálnost námětu

Výzkum učebnic má v České republice dlouhou tradici, jak dokládá existence Skupiny pro výzkum učebnic transformovaná v roce 2010 na Skupinu pro výzkum kurikula. V rámci práce skupin vznikla řada kvalitních výzkumných studií zabývajících se různými aspekty tvorby učebnic, kvality obsahu učebnic, metodologii výzkumu učebnic a dalších témat. Je zřejmé, že pedagogická veřejnost považuje učebnice za jeden z klíčových faktorů ovlivňujících průběh i kvalitu vzdělávání.

Výběr a využití učebnic učiteli je v době, kdy existuje ke každému předmětu celá řada učebnic v několika vydáních, elektronické učebnice a další výukové prostředky, problematika vyžadující pozornost. Autorka při zpracování předložené publikace zcela využila poznatků opírajících se o již realizované výzkumy, zejména však svých profesních zkušeností.

b. Přístup k řešení

Několik úvodních kapitol poskytuje poměrně ucelenou představu o složitosti chápání toho, co je vlastně učebnice a jakou roli má učebnice ve vzdělávání. Zejména druhá kapitola tzn. přehled výzkumných šetření a jejich výsledků je důležitým odrazovým můstkem pro vlastní výzkumné šetření autorky. Úvodní část není příliš rozsáhlá, je to necelých 50 stran, ve kterých však autorka shrnula vše podstatné. Stěžejní částí práce je samotné výzkumné šetření. Výzkum byl koncipován jako smíšený, kdy oba přístupy, kvantitativní i kvalitativní, probíhaly paralelně. Cílem bylo kombinovat a integrovat data a výsledky. Smíšený design výzkumu považuji za vhodně zvolený, vzhledem k výzkumným cílům.

V publikaci je jako první uveden kvantitativní výzkum. Autorka formulovala cíle výzkumu a celkem 18 hypotéz. U téměř každé hypotézy je uvedeno o co se opírá, tzn. je doplněna odkazy na jiná výzkumná zjištění. Hypotézy byly formulovány uvážlivě se zřetelem k cílům výzkumu. Výzkumným nástrojem byl dotazník, a jak sama autorka konstatuje, dotazník příliš rozsáhlý. Řada respondentů tedy nevydržela a vyplňování vzdala. Škoda, že si autorka v rámci předvýzkumu tuto skutečnost neuvědomila. I tak ale reagoval dodatek respondentů a výzkumný vzorek je dostačující a reprezentativní. Dotazník je vlastní konstrukce a zahrnuje položky, díky kterým autorka byla schopná hypotézy potvrdit či vyvrátit.

V následujících kapitolách je prezentována metodologie kvalitativního výzkumu výsledky analýzy. Rozhovory byly vedeny tak, aby odpovědi doplňovaly a prohlubovaly zjištění v oblasti postojů k učebnicím a v oblasti práce s nimi. Syntéza výsledků a diskuze jsou pak stěžejní částí publikace. Obě tyto části prokazují erudici autorky a jsou odborným vkladem

do další diskuze k významu učebnic, jejich kvalitě a formálnímu zpracování. Zejména jsou přínosem pro oborové didaktiky předmětů o přírodě a společnosti.

c. Kvalita a správnost dosažených výsledků

Práce v širokém záběru prezentuje výsledky výzkumného šetření. Jistě by šlo uvažovat o úpravě formulace některých hypotéz zejména těch, které se týkaly úprav učebnic a pracovních listů), ale uvedené nesnižují úroveň práce a výsledky, kterých bylo dosaženo.

d. Původnost dosažených výsledků

Výsledky habilitační práce považují za původní, korespondují se stanoveným hlavním cílem habilitační práce a poskytují odpovědi na stanovené dílčí výzkumné otázky. Autorka se dlouhodobě problematikou zabývá přičemž s každou další prací posouvá vědění na vyšší úroveň.

e. Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání

Autorka je se zpracovávanou problematikou výborně seznámena. V habilitační práci, která přináší nové vědecké poznatky, prokázala hluboké teoretické i praktické znalosti. Výsledky šetření poskytují jak množství námětů pro oborové didaktiky, tak pro pedagogickou praxi a nakonec i pro vydavatele učebnic.

f. Formální úprava a jazyková úroveň práce

Publikace má dobrou úroveň a splňuje požadavky kladené na tuto úroveň kvalifikační práce. Práce již prošla recenzním řízením a formálně odpovídá podmínkám vydavatele.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

Kdybyste znovu formulovala otázky dotazníku, které byste vyřadila, a které formulovala jinak?

Jedna z otázek dotazníku byla, ve kterém ročníku učitel učí. Dále se s touto otázkou nepracovalo. Testovaly se zpravidla hypotézy vztahující se k délce praxe. Netestovali jste hypotézu vzhledem k vyučovanému ročníku? (bez uvedení v publikaci).

Jaké doporučení navrhuje pod vlivem jednoho z výsledků, a tím bylo, že učitelé nepracují s učebnicemi tak, aby je upravili vzhledem k dětem s různými potřebami (cizinci, nadaní, aj.). V jakém smyslu můžeme individualizaci výuky pokládat za potřebnou?

Výzkumná část poukázala na poměrně nedostatečné využití metodik. Jaká doporučení pro zlepšení situace lze doporučit např. vydavatelům?

Závěr

Habilitační práce PhDr. Jany Staré, Ph.D. Práce učitelů s učebnicemi *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Pedagogika.

V Ústí nad Labem dne 30. 9. 2019

.....
podpis